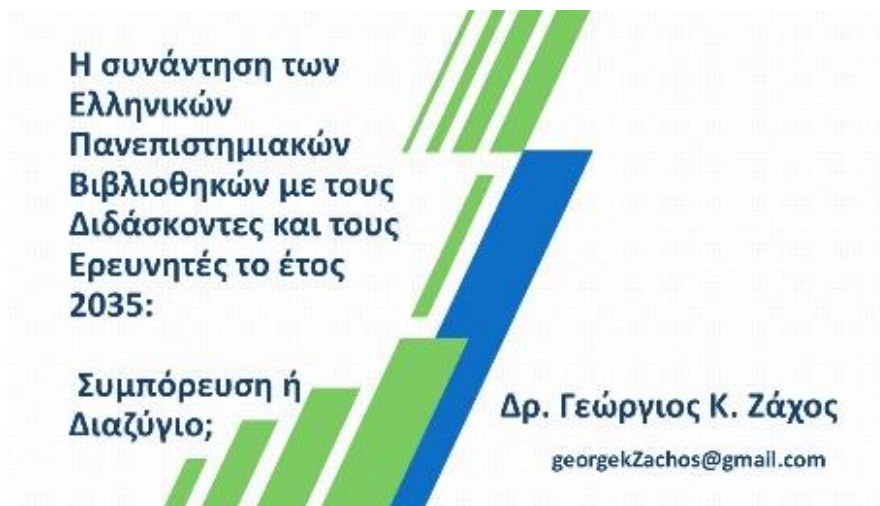

Δρ. Γεώργιος Κ. Ζάχος ΤΕΛΙΚΗ

τ. Διευθυντής της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

georgekzachos@gmail.com

Η συνάντηση των Ελληνικών Πανεπιστημιακών Βιβλιοθηκών με τους διδάσκοντες και τους ερευνητές το έτος 2035: Συμπόρευση ή Διαζύγιο;

Αξιότιμη κ. Πρύτανη, Κυρία και Κύριοι Αντιπρυτάνεις, Αξιότιμα μέλη του Συμβουλίου Διοίκησης τους Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Αξιότιμοι Εκπρόσωποι Φορέων, Αγαπητές και Αγαπητοί Συνάδελφοι, Κυρίες και Κύριοι,

Οι Βιβλιοθήκες αποτελούσαν **πάντα** και εξακολουθούν να αποτελούν ένα **απαραίτητο** συστατικό των Πανεπιστημίων, όντας η καρδιά της ακαδημαϊκής λειτουργίας τους.

Αν και ο πυρήνας της αποστολής των Πανεπιστημίων παρέμενε για αιώνες σταθερός, **ωστόσο** υπό την επίδραση πολιτικών, κοινωνικών, και τεχνολογικών εξελίξεων, άλλαζαν τις εκπαιδευτικές και τις ερευνητικές τους πρακτικές και λειτουργίες.

Από τη μεριά τους οι Πανεπιστημιακές Βιβλιοθήκες προσπαθούσαν να ανταποκριθούν κάθε φορά, στις νέες συνθήκες που διαμορφώνονταν και για τον λόγο αυτό έκαναν **αλλαγές και** στον τρόπο της οργάνωσης των συλλογών τους **και σε αυτόν** της λειτουργίας τους.

Η συμπόρευση των Πανεπιστημιακών Βιβλιοθηκών με τις εκπαιδευτικές και πληροφοριακές ανάγκες των Διδασκόντων, των Ερευνητών και των Φοιτητών ήταν ο Κανόνας!

Όμως κατά τις τελευταίες δεκαετίες η καθιέρωση της χρήσης των ηλεκτρονικών πηγών και η υιοθέτηση των σχετικών διαδικασιών πρόσβασης ως βασικών στοιχείων των συμπεριφορών για τη βιβλιογραφική στήριξη και την τεκμηρίωση κυρίως της έρευνας αλλά και της εκπαίδευσης προκάλεσαν τον κλονισμό αυτής της συμπόρευσης.

Από το κλασικό μοντέλο της **Βιβλιοθήκης Κτίριου** που διαθέτει συλλογές και προσφέρει υπηρεσίες κάθε μορφής εντός των χώρων της, μεταβαίνουμε σταδιακά σε μια υβριδική λειτουργία με κυριαρχία του **Μοντέλου της Βιβλιοθήκης** που λειτουργεί **ως Υπηρεσία** και η οποία διαθέτει τις κυριότερες πηγές πληροφόρησής της και παρέχει σχετικές υπηρεσίες διαδικτυακά και ανεξάρτητες από το κτίριό της. Μάλιστα η πρόβλεψη είναι ότι τα εργαλεία της Τεχνητής Νοημοσύνης θα μεταλλάξουν σταδιακά και αυτό το μοντέλο σε ένα άλλο που ήδη διαμορφώνεται.

Η τάση αυτή είναι εμφανής και στις Βιβλιοθήκες των Πανεπιστημίων μας:

1. Με τον συντονισμό και τη διαχείριση του Συνδέσμου των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, σχεδόν στην ολότητά τους τα επιστημονικά περιοδικά και πολλές άλλες πηγές όπως βιβλία ερευνητικού και εκπαιδευτικού περιεχομένου και φοιτητικά συγγράμματα που χρειάζεται η Ακαδημαϊκή μας Κοινότητα προσφέρονται σε ηλεκτρονική μορφή.
2. Η έντυπη μορφή των επιστημονικών περιοδικών και πολλών άλλων πληροφοριακών πηγών εξαφανίστηκε
3. Τα εργαλεία Τεχνητής Νοημοσύνης κάνουν ήδη την εμφάνισή τους στις συλλογές και τις υπηρεσίες τους. (Οι Εκδότες και οι Διαχειριστές Περιεχομένου που είναι παρόντες στο Συνέδριο μας θα μας ενημερώσουν για πολλά από αυτά).

Σε αυτό το ταχέως μεταβαλλόμενο περιβάλλον τίθενται διάφορα ερωτήματα, **ακόμη και υπαρξιακού χαρακτήρα**, για την φύση, τα χαρακτηριστικά, τις προοπτικές και το μέλλον των Βιβλιοθηκών μας.

Υπάρχει ήδη μια μεγάλη διεθνής βιβλιογραφία με δημοσιεύσεις που προσπαθούν να απαντήσουν στα ερωτήματα αυτά.

Όμως σχεδόν στο σύνολό τους οι δημοσιεύσεις αυτές αφορούν Βιβλιοθήκες χωρών οι οποίες διαθέτουν Πανεπιστήμια που λειτουργούν υπό τελείως διαφορετικές οικονομικές, τεχνολογικές και κοινωνικές συνθήκες από αυτές των δικών μας Πανεπιστημίων.

Χωρίς να αγνοώ τη διεθνή βιβλιογραφία θεωρώ ότι μια πρόβλεψη για τα χαρακτηριστικά που θα έχουν οι Βιβλιοθήκες των Πανεπιστημίων μας σε 10 χρόνια για την κάλυψη των αναγκών των Διδασκόντων και των Ερευνητών των Πανεπιστημίων μας θα είναι περισσότερο **ακριβής** αν λαμβάνει υπόψιν της τα χαρακτηριστικά και τις πραγματικότητες της Ελληνικής Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και τις προβλεπόμενες μελλοντικές εξελίξεις σε αυτή.

Για να αποφύγω αυτήν την μεροληψία προσπάθησα να εντοπίσω τις αλλαγές που οι ίδιοι οι Διδάσκοντες και οι Ερευνητές που είναι χρήστες των Βιβλιοθηκών μας, προβλέπουν ότι θα γίνουν στην Πανεπιστημιακή μας εκπαίδευση το έτος 2035 και την Βιβλιοθήκη **που εκτιμούν ότι** θα χρειάζονται τότε.

Εν συνεχεία με βάση τις δικές τους εκτιμήσεις **να αναπαραστήσω τη Βιβλιοθήκη αυτή και να προτείνω ενέργειες που απαιτούνται για την υλοποίησή της.**

Σε μια σχηματική διατύπωση:

Πώς θα είναι ένα ραντεβού των Βιβλιοθηκών μας με τους Διδάσκοντες και τους Ερευνητές το έτος 2035;

Θα συνεχίζουν να συμπορεύονται ή θα ακολουθήσουν αποκλίνουσες πορείες;

Για να το επιτύχω αυτό εφάρμοσα μια απλοποιημένη εκδοχή της Τεχνικής Προβλέψεων Delphi. Ως ομάδα Ειδικών που θα έκαναν τις σχετικές μελλοντικές προβλέψεις όπως ορίζει η μεθοδολογία Delphi χρησιμοποίησα εκατόπενήντα δύο (152) μέλη του Διδακτικού και του Ερευνητικού Προσωπικού του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Το γεγονός ότι το Πανεπιστήμιο Ιωάννινων καλύπτει σχεδόν όλα τα γνωστικά αντικείμενα των Ελληνικών Πανεπιστημίων έδινε επιπλέον την απαιτούμενη αντιπροσωπευτικότητα.

Θεώρησα ότι οι διδάσκοντες και οι ερευνητές των Πανεπιστημίων με την συσσωρευμένη ακαδημαϊκή και διοικητική εμπειρία τους για τις συνθήκες υπό τις οποίες λειτουργούν τα Πανεπιστήμιά μας μπορούν να κάνουν ακριβέστερες προβλέψεις για αυτά.

Σε σχετική έρευνα μέσω σχετικού δομημένου ερωτηματολογίου και ελεύθερη κατάθεση απόψεων, τα μέλη του Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού, κατέθεσαν τις προβλέψεις τους για το:

Πώς θεωρούν ότι θα είναι Ελληνική Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση σε δέκα χρόνια από τώρα και **ποια** Βιβλιοθήκη προβλέπουν ότι θα χρειάζονται **τότε** για να καλύπτουν τις ανάγκες τους ως Διδάσκοντες και ως Ερευνητές.

Επιδιώκοντας να εντοπίσω ομοιότητες ή διαφορές στις απόψεις τους, με ανάλογη έρευνα, συγκέντρωσα και τις απόψεις και προβλέψεις εβδομήντα δύο (72) Διευθυντικών Στελεχών και εργαζόμενων στις Ελληνικές Πανεπιστημιακές Βιβλιοθήκες.

Αρχικά προσπάθησα να εντοπίσω τις προκλήσεις και τα πρώιμα σημάδια των επερχόμενων αλλαγών στα Πανεπιστήμια και τις Βιβλιοθήκες τους.

Μια ιδιαιτερότητα των Ελληνικών Πανεπιστημίων σε σύγκριση με τα Πανεπιστήμια άλλων Ευρωπαϊκών χωρών είναι η καθυστερημένη προσαρμογή τους στις αλλαγές που συντελούνται στη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση διεθνώς.

Όμως τα τελευταία χρόνια αναγκάστηκαν να αλλάξουν απότομα καθώς βρέθηκαν αντιμέτωπα με σημαντικές προκλήσεις που επηρέασαν **τη σχέση** των διδασκόντων, των ερευνητών και των φοιτητών τους με τις Βιβλιοθήκες.

Ως τέτοιες προκλήσεις ανάφεραν:

1. Την εισαγωγή λόγω της επιδημίας του COVID-19, για πρώτη φορά, στα Πανεπιστήμιά μας της εξ αποστάσεως σύγχρονης και εν μέρει ασύγχρονης διδασκαλίας. Το γεγονός αυτό προκάλεσε την **επανεξέταση** των πρακτικών της εκπαιδευτικής διαδικασίας και συνακόλουθα την ανάδειξη μιας άλλης, κυρίως εξ αποστάσεως, λειτουργίας των Πανεπιστημιακών Βιβλιοθηκών.
2. Την μεγάλη, λόγω της επιδημίας, μείωση της επισκεψιμότητας στις Βιβλιοθήκες που τις ανάγκασε να θέσουν νέες προτεραιότητες τόσο για τις συλλογές τους όσο και για τις υπηρεσίες τους.
3. Τη μείωση της φυσικής παρουσίας των φοιτητών στην Πανεπιστημιούπολη ως συνέχεια των ανωτέρω πρακτικών αλλά και λόγω άλλων αιτίων που είχαν ως αποτέλεσμα λιγότεροι φοιτητές να επισκέπτονται τις Βιβλιοθήκες.
4. Την εμφάνιση Πανεπιστημιακών Τμημάτων των οποίων ο αριθμός των εισακτέων φοιτητών θέτει εν αμφιβόλω την ίδια την ύπαρξή τους.

Σε όλα τα παραπάνω προστίθενται προκλήσεις και πραγματικότητες που επηρεάζουν και αλλάζουν ήδη τα Πανεπιστήμια διεθνώς και που αλλάζουν και τα δικά μας Πανεπιστήμια όπως:

1. Τα συνεχώς εξελισσόμενα τεχνολογικά μέσα που διευκολύνουν την προσφορά εκπαίδευσης εξ αποστάσεως.
 2. Τα εργαλεία της Τεχνητής Νοημοσύνης που διαδίδονται με ταχύτατους ρυθμούς και που αλλάζουν την ίδια τη φύση της εκπαίδευσης και της μάθησης (Θα μας μιλήσει για αυτά ο αγαπητός Καθηγητής κ. Τάσος Εμβαλωτής κατά τη διάρκεια του παρόντος Συνεδρίου)
- και**
3. Οι μαθησιακές συμπεριφορές των φοιτητών της γενιάς Z που έχει διαμορφωθεί σε ένα ψηφιακό και δικτυακό κόσμο.

Για τα Ελληνικά δημόσια Πανεπιστήμια μεγάλη πρόκληση είναι επιπλέον:

Η **προσαρμογή** τους στο ανταγωνιστικό περιβάλλον που δημιουργεί η εμφάνιση των ιδιωτικών Πανεπιστημίων - που κατ' ευφημισμό ονομάζονται Μη Κερδοσκοπικά- και η επιδίωξη για την ένταξή τους στο διεθνοποιημένο περιβάλλον της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Μια πρόβλεψη για αυτά που θα συμβούν στην Ελληνική Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση σε 10 χρόνια είναι δύσκολη καθώς **υπεισέρονται** πολλοί παράγοντες!

Όσοι εργαστήκαμε στα Ελληνικά Πανεπιστήμια το γνωρίζουμε **αυτό** πολύ καλά!

Ένα πρώτο σημάδι αλλαγής είναι η **μείωση** της φυσικής παρουσίας των φοιτητών στην Πανεπιστημιούπολη. **Σε αυτό συμφωνούν και οι δύο έρευνες.**

Περισσότεροι από τους μισούς διδάσκοντες παρατηρούν ήδη **αισθητή** μείωση της παρουσίας των φοιτητών στις αίθουσες διδασκαλίας

και

οι εργαζόμενοι στις Βιβλιοθήκες **μια μεγάλη** (68%) μείωση του αριθμού των φοιτητών που χρησιμοποιούν τη Βιβλιοθήκη **κατά τη διάρκεια των εξαμήνων.**

Παρατηρούν όμως **μια αισθητή** έως πάρα πολύ μεγάλη αύξηση (88,3%) των επισκέψεων των φοιτητών κατά τις εξεταστικές περιόδους.

Μια άλλη διαπίστωση είναι ότι για την πλειονότητα των Διδασκόντων το κτίριο της Βιβλιοθήκης **τους είναι** σχεδόν άγνωστο. Λιγότεροι από τους μισούς το επισκέφθηκαν κατά το έτος 2024, ενώ μόνο ένα μικρό ποσοστό έκανε τακτικές επισκέψεις σε αυτό.

Η τάση είναι φανερή. Για τους περισσότερους διδάσκοντες οι επισκέψεις στο κτίριο ήταν μειούμενες τα τρία τελευταία χρόνια. *Είναι ενδεικτικό ότι Μόνο ένα ποσοστό κάτω του 10% δήλωσε ότι ήταν αυξανόμενες.*

Όπως φαίνεται η τάση αυτή θα συνεχιστεί. Ένα αρκετά σημαντικό ποσοστό των διδασκόντων – ερευνητών **εκτιμά** ότι το 2035 το Κτίριο της Βιβλιοθήκης ως υποδομή του Πανεπιστημίου θα τους είναι ελάχιστα ή λίγο σημαντικό.

Με την πρόβλεψη αυτή συμφωνούν και οι εργαζόμενοι στις Βιβλιοθήκες. Η πλειονότητα (65,7%) εκτιμά ότι τα μέλη ΔΕΠ θα κάνουν ελάχιστη ή λίγη χρήση του κτιρίου της Βιβλιοθήκης.

Μοιρασμένες είναι οι απόψεις τους για τους ερευνητές συμπεριλαμβανομένων των μεταπτυχιακών φοιτητών.

Όμως σχεδόν καθολική είναι η εκτίμηση τόσο των διδασκόντων όσο και των εργαζόμενων στις Βιβλιοθήκες ότι το 2035 το κτίριο της Βιβλιοθήκης θα είναι **σημαντικό ή απαραίτητο** για τους προπτυχιακούς φοιτητές.

Όπως ανάφερα ήδη οι διδακτικές πρακτικές επηρεάζουν **άμεσα** τη χρήση και τη λειτουργία της Βιβλιοθήκης.

Ως εκ τούτου είναι **σημαντικό** να γνωρίζουμε **τις διδακτικές πρακτικές** που θα εφαρμόζονται στα Πανεπιστήμιά μας σε 10 χρόνια.

Οι περισσότεροι διδάσκοντες, προβλέπουν ότι το 2035 σε αρκετά γνωστικά αντικείμενα θα επικρατεί η υβριδική μορφή διδασκαλίας δηλαδή: η ταυτόχρονη διδασκαλία στις αίθουσες και εξ αποστάσεως που όμως θα σχετίζεται με **τη φύση** των γνωστικών αντικειμένων **και** από την ύπαρξη των σχετικών υποδομών που απαιτούνται για μια τέτοιας μορφής εκπαίδευση.

Ένα αρκετά σημαντικό ποσοστό (15,9%) των διδασκόντων εκτιμά ότι το 2035 η εκπαίδευση θα παρέχεται εντέλει αποκλειστικά στις αίθουσες διδασκαλίας.

Τα δεδομένα αλλάζουν όταν γίνεται μετάθεση του ερωτήματος στα **είκοσι έτη. Σε αυτή την περίπτωση** σχεδόν οι μισοί διδάσκοντες εκτιμούν ότι η εκπαίδευση σε πολλά γνωστικά αντικείμενα θα παρέχεται **αποκλειστικά διαδικτυακά**.

Μεγάλο ποσοστό των διδασκόντων θεωρεί ότι η τεχνογνωσία και οι υποδομές που αναπτύχθηκαν στα Πανεπιστήμιά μας για **την εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης** που προκάλεσε η κρίση

του COVID-19 παραμένει ζωντανή. Ένα σημαντικό ποσοστό όμως θεωρούν τις υποδομές ανεπαρκείς ή περιορισμένες.

Ανάλογες είναι και οι εκτιμήσεις των εργαζομένων στις Βιβλιοθήκες.

Πάντως μια εξέλιξη που προβλέπουν ότι θα διαδοθεί, θα ισχυροποιηθεί σημαντικά και θα καθιερωθεί είναι η προσφορά **προγραμμάτων συνεχιζόμενης εκπαίδευσης** από απόσταση που ήδη προσφέρονται σε αρκετά Πανεπιστήμια.

Σε αυτό συμφωνούν και οι διδάσκοντες και οι εργαζόμενοι στις Βιβλιοθήκες

Για το 2035 η πλειονότητα των διδασκόντων προβλέπει ότι αρκετά γνωστικά αντικείμενα θα εξαφανιστούν λόγω έλλειψης εισακτέων φοιτητών και λόγω αλλαγών στις ανάγκες της κοινωνίας και της οικονομίας σε επαγγέλματα και δεξιότητες. Σχεδόν όλοι αναμένουν την εμφάνιση στα Πανεπιστήμια Τμημάτων με νέα γνωστικά αντικείμενα που θα είναι προσαρμοσμένα στις τεχνολογικές και τις κοινωνικές συνθήκες που θα έχουν εδραιωθεί σε 10 χρόνια.

Ανάλογες με τους διδάσκοντες είναι και οι εκτιμήσεις των εργαζομένων των Βιβλιοθηκών.

Συνοψίζοντας:

Το Ελληνικό Πανεπιστήμιο του 2035

- Εμφάνιση και εξαφάνιση γνωστικών αντικειμένων
- Επικράτηση νέων διδακτικών πρακτικών (Υβριδική, Εξ' Αποστάσεως)
- Πολλά διαδικτυακά προγράμματα συνεχιζόμενης εκπαίδευσης
- Τεχνητή Νοημοσύνη, Διεθνοποίηση, Ανταγωνισμός

22/10/2025 31e P&LC 2

Ο πλούτος μιας Πανεπιστημιακής Βιβλιοθήκης είναι βεβαίως οι συλλογές της **υπό την προϋπόθεση** όμως ότι καλύπτουν τα γνωστικά αντικείμενα του Ιδρύματος αναφοράς και ακολούθως οι **υπηρεσίες** που αυτή προσφέρει.

Επομένως μια σημαντική πρόκληση για τις Βιβλιοθήκες είναι να διαθέτουν συλλογές προσαρμοσμένες στην ακαδημαϊκή συγκρότηση των Πανεπιστημίων του 2035.

Ενδιαφέρον έχουν οι απαντήσεις για τις συλλογές υλικού που θα χρησιμοποιούν το 2035 οι διδάσκοντες -ερευνητές για την στήριξη της ερευνάς τους.

Σχεδόν καθολική είναι η εκτίμηση ότι το 2035 θα κάνουν αποκλειστική χρήση ηλεκτρονικών πηγών. Έχει ενδιαφέρον όμως ότι περισσότεροι από τους μισούς προβλέπουν ότι το 2035 θα έχουν ως πρώτη επιλογή **ελεύθερες πηγές** του διαδικτύου και **επιστημονικά περιοδικά ανοικτής πρόσβασης**.

Για τη σπουδαιότητα των ανοικτών ηλεκτρονικών πηγών **συμφωνούν** και οι εργαζόμενοι στις Βιβλιοθήκες.

Στο σημείο αυτό πρέπει να τονίσω ότι στο ερωτηματολόγιο δεν συμπεριέλαβα ερωτήσεις σχετικές με τη χρήση μέσων της Τεχνητής Νοημοσύνης. Υπάρχουν ήδη μελέτες που δείχνουν ότι τα εργαλεία της ΤΝ θα έχουν κατακτήσει μια σημαντική θέση στις πληροφοριακές πηγές του 2035.

Ως προς τις **συνδρομητικές πηγές** των ίδιων των Βιβλιοθηκών, επί της ουσίας, αυτές που εξασφαλίζει ο ΣΕΑΒ η πλειοψηφούσα άποψη είναι ότι θα παραμείνουν **σημαντικές** αλλά θα είναι η δεύτερη επιλογή τους.

Διαφορετική είναι η εκτίμηση των εργαζόμενων στις Βιβλιοθήκες που δίνουν μεγαλύτερο βάρος στις συνδρομητικές πηγές.

Η κυρίαρχη άποψη των διδασκόντων πολλών γνωστικών αντικειμένων είναι ότι το 2035 για την έρευνά τους οι έντυπες συλλογές της Βιβλιοθήκης θα έχουν **ελάχιστη ή μικρή σημασία**.

Αντίθετα οι ηλεκτρονικές συλλογές θα είναι αρκετά σημαντικές ή **απαραίτητες** (74,1 %).

Ανάλογη με τους διδάσκοντες είναι και η πρόβλεψη των εργαζόμενων στις Βιβλιοθήκες.

Σχετικά με τη σημασία και τη χρήση των συλλογών στην διδασκαλία:

Σχεδόν οι μισοί (44,7%) διδάσκοντες προβλέπουν ότι η έντυπη συλλογή θα είναι μικρής σημασίας.

Σχεδόν καθολική (92,7%) είναι η εκτίμηση τους για τη σπουδαιότητα των ψηφιακών συλλογών της Βιβλιοθήκης.

Η πλειονότητα όμως του προσωπικού των Βιβλιοθηκών εκτιμά ότι οι έντυπες συλλογές θα συνεχίσουν να είναι αρκετά σημαντικές ή απαραίτητες (62,3%).

Ταυτόχρονα **Όμως** προβλέπουν ότι οι διδάσκοντες θα προτείνουν αρκετές έως πάρα πολλές ηλεκτρονικές πηγές για τη χρήση των φοιτητών μέσω των συστημάτων διαχείρισης των μαθημάτων (e-course, Blackboard κ.α.) (87,1%).

Ένα ποσοστό 12,8% εκτιμά ότι θα είναι ελάχιστες έως λίγες οι ηλεκτρονικές πηγές που θα προτείνονται.

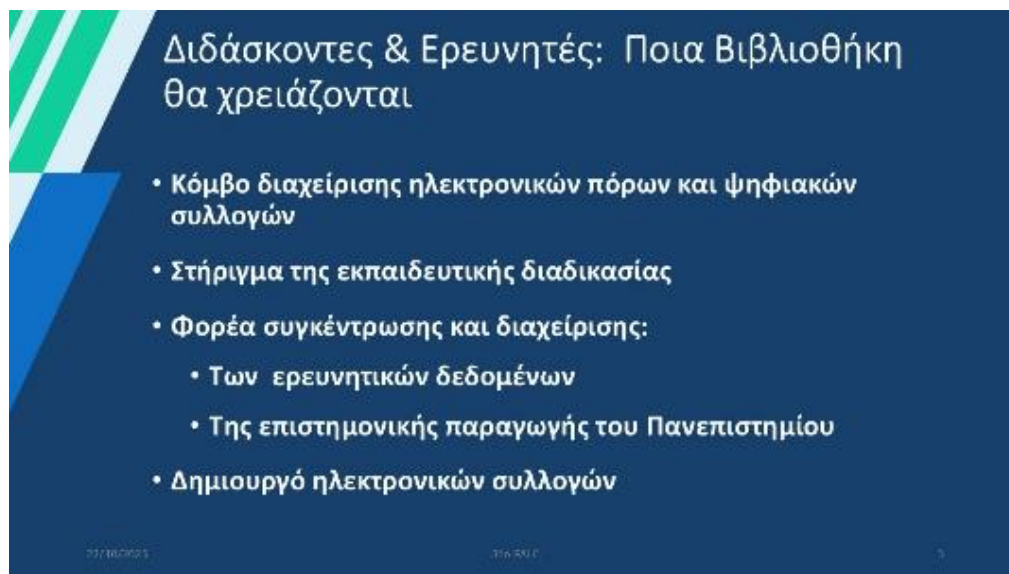
Τα εκτιμήσεις αυτές θα πρέπει να συνδυαστούν με τα αποτελέσματα των ερευνών που όπως παρουσίασα στο περσινό μας Συνέδριο που οργάνωσε η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Αθηνών οι Φοιτητές δείχνουν προτίμηση στα έντυπα σε σχέση με τα ηλεκτρονικά φοιτητικά συγγράμματα.

Όσον αφορά τα χαρακτηριστικά που εκτιμούν ότι θα πρέπει να έχει η Βιβλιοθήκη σε 10 χρόνια τόσο οι Διδάσκοντες όσο και οι Εργαζόμενοι στις Βιβλιοθήκες προβλέπουν ότι η **κύρια** αποστολή της Βιβλιοθήκης του 2035 θα είναι η διαχείριση ηλεκτρονικών πηγών.

Μάλιστα οι μισοί διδάσκοντες εκτιμούν ότι η Βιβλιοθήκη θα πρέπει να λειτουργεί κατεξοχήν ως **Υπηρεσία Διαχείρισης Ηλεκτρονικών πηγών.**

Επιπλέον αυτού θα πρέπει να λειτουργεί ως **Στήριγμα της εκπαιδευτικής διαδικασίας, ως Φορέας συγκέντρωσης και διαχείρισης των ερευνητικών δεδομένων** και της επιστημονικής

παραγωγής του Πανεπιστημίου καθώς και Δημιουργός ηλεκτρονικών συλλογών.

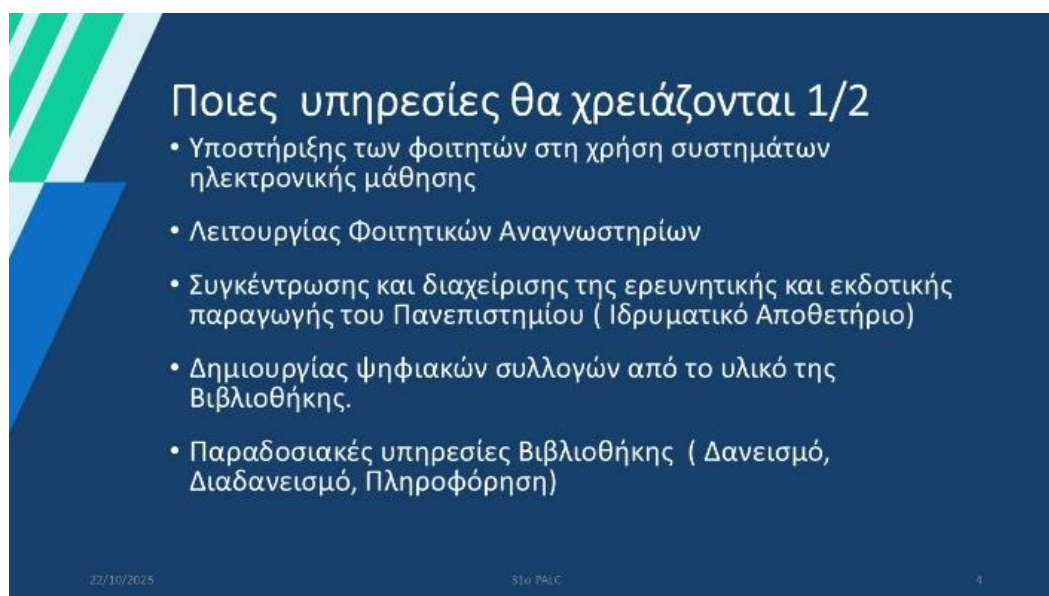
Διδάσκοντες & Ερευνητές: Ποια Βιβλιοθήκη θα χρειάζονται

- Κόμβο διαχείρισης ηλεκτρονικών πόρων και ψηφιακών συλλογών
- Στήριγμα της εκπαιδευτικής διαδικασίας
- Φορέα συγκέντρωσης και διαχείρισης:
 - Των ερευνητικών δεδομένων
 - Της επιστημονικής παραγωγής του Πανεπιστημίου
- Δημιουργό ηλεκτρονικών συλλογών

22/10/2025 316 PALC 3

Στους Διδάσκοντες – Ερευνητές δόθηκε μια λίστα υπηρεσιών που θα μπορούσαν να προσφέρουν οι Βιβλιοθήκες και τους ζητήθηκε να επιλέξουν τις πέντε που κατά την άποψή τους θα είναι οι πλέον σημαντικές το έτος 2035.

Οι διδάσκοντες θεωρούν ότι κατά σειρά σπουδαιότητας οι κύριες υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης του 2035 θα πρέπει να είναι:

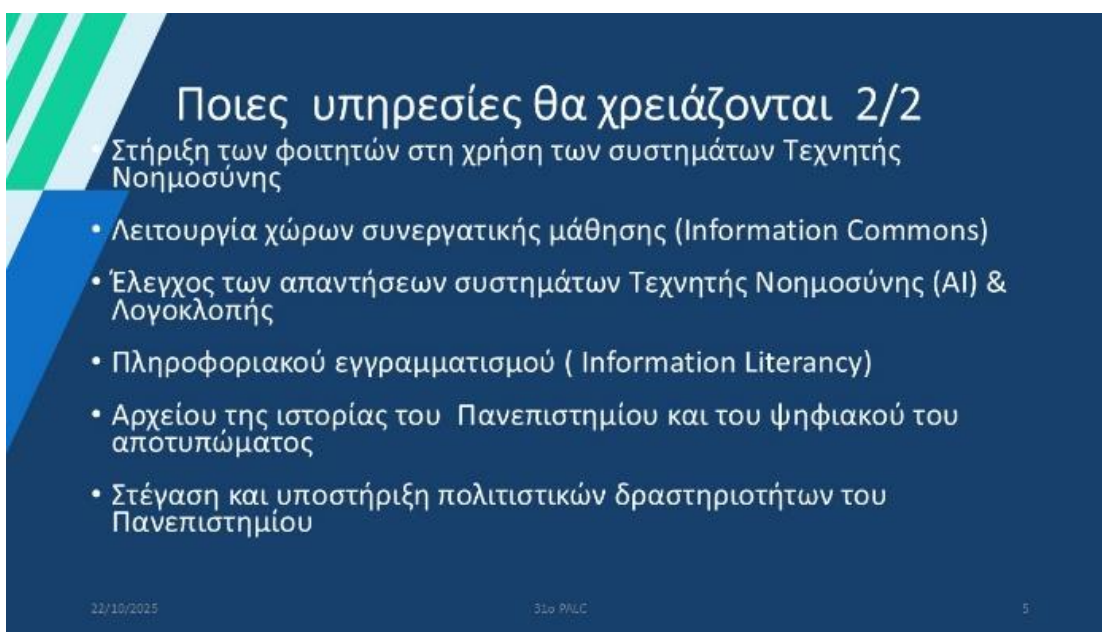

Ποιες υπηρεσίες θα χρειάζονται 1/2

- Υποστήριξης των φοιτητών στη χρήση συστημάτων ηλεκτρονικής μάθησης
- Λειτουργίας Φοιτητικών Αναγνωστηρίων
- Συγκέντρωσης και διαχείρισης της ερευνητικής και εκδοτικής παραγωγής του Πανεπιστημίου (Ιδρυματικό Αποθετήριο)
- Δημιουργίας ψηφιακών συλλογών από το υλικό της Βιβλιοθήκης.
- Παραδοσιακές υπηρεσίες Βιβλιοθήκης (Δανεισμό, Διαδανεισμό, Πληροφόρηση)

22/10/2025 316 PALC 4

1. Υποστήριξης των φοιτητών στη χρήση συστημάτων ηλεκτρονικής μάθησης
2. Λειτουργίας Φοιτητικών Αναγνωστηρίων
3. Συγκέντρωσης και διαχείρισης της ερευνητικής και εκδοτικής παραγωγής του Πανεπιστημίου (Ιδρυματικό Αποθετήριο)
4. Δημιουργίας ψηφιακών συλλογών από το υλικό της Βιβλιοθήκης.
5. Παραδοσιακές υπηρεσίες Βιβλιοθήκης (Δανεισμό, Διαδανεισμό, Πληροφόρηση)

Ποιες υπηρεσίες θα χρειάζονται 2/2

- Στήριξη των φοιτητών στη χρήση των συστημάτων Τεχνητής Νοημοσύνης
- Λειτουργία χώρων συνεργατικής μάθησης (Information Commons)
- Έλεγχος των απαντήσεων συστημάτων Τεχνητής Νοημοσύνης (AI) & Λογοκλοπής
- Πληροφοριακού εγγραμματισμού (Information Literacy)
- Αρχείου της ιστορίας του Πανεπιστημίου και του ψηφιακού του αποτυπώματος
- Στέγαση και υποστήριξη πολιτιστικών δραστηριοτήτων του Πανεπιστημίου

22/10/2025 31ο ΡΙΛΚ 5

6. Στήριξη των φοιτητών στη χρήση των συστημάτων Τεχνητής Νοημοσύνης
7. Λειτουργία χώρων συνεργατικής μάθησης (Information Commons)
8. Έλεγχος των απαντήσεων συστημάτων Τεχνητής Νοημοσύνης (AI)
9. Έλεγχος Λογοκλοπής
10. Πληροφοριακού εγγραμματισμού (Information Literacy)
11. Αρχείου της ιστορίας του Πανεπιστημίου και του ψηφιακού του αποτυπώματος
12. Στέγαση και υποστήριξη πολιτιστικών δραστηριοτήτων του Πανεπιστημίου

Με βάση τις προβλέψεις των Διδασκόντων και των Ερευνητών για τη φύση της Βιβλιοθήκης του 2035, για τις συλλογές που θα πρέπει να διαθέτει και για τις υπηρεσίες που θα πρέπει να προσφέρει προκύπτει ότι **για να ανταποκριθούν οι Βιβλιοθήκες στις ανάγκες και στις προσδοκίες τους θα πρέπει:**

Προετοιμασία για τη Βιβλιοθήκη-2035

- Υποδομές και υπηρεσίες για υποστήριξη της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης
- Ενεργό ρόλο στον εμπλουτισμό των συστημάτων διαχείρισης των μαθημάτων
- Αμφίδρομα κανάλια επικοινωνίας με τους διδάσκοντες για τη λειτουργία μέσω και υπηρεσιών αντιμετώπισης της Λογκλοπής, του ψηφιακού εγγραμματος κ.α.
- Επανασχεδιασμός των χώρων τους.

22/10/2025

31ο PALC

6

Προετοιμασία για τη Βιβλιοθήκη-2035

- Τεχνογνωσία και μέσα για την χρήση των Εργαλείων Τεχνητής Νοημοσύνης (AI).
- Συλλογές με έντυπο και ηλεκτρονικό υλικό για στήριξη της εκπαιδευτικής διαδικασίας προσαρμοσμένες στην ακαδημαϊκή διάρθρωση των Πανεπιστημίων.
- Ενεργό ρόλο στη διαχείριση, την επιμέλεια και τη διατήρηση ερευνητικών δεδομένων και της επιστημονικής παραγωγής του Πανεπιστημίου.
- Portals με ανοικτό περιεχόμενο.
- Συλλογές για εντυποανάπηρους φοιτητές

22/10/2025

31ο PALC

7

Προετοιμασία για τη Βιβλιοθήκη-2035

Σε συλλογικό επίπεδο:

Επανεξέταση των συνδρομών του ΣΕΑΒ σύμφωνα με τις αλλαγές στα γνωστικά αντικείμενα των Πανεπιστημίων.

Προώθηση του συστήματος διαχείρισης ερευνητικών δεδομένων.

Αμοιβαία Χρήση όλων των Πανεπιστημιακών Βιβλιοθηκών (Όλες οι Πανεπιστημιακές Βιβλιοθήκες να λειτουργούν ως μία).

22/10/2025

31ο PALC

Από τις απαντήσεις που έδωσαν οι Διευθυντές και οι Εργαζόμενοι των γίνεται φανερό ότι **Αντιλαμβάνονται** τις **μεγάλες αλλαγές** που θα πρέπει να γίνουν στις Βιβλιοθήκες τους για να δημιουργήσουν τη Βιβλιοθήκη-2035.

- « Οι Πανεπιστημιακές Βιβλιοθήκες με την παρούσα μορφή τους έκλεισαν τον κύκλο τους και πρέπει να αλλάξουν ριζικά»

22/10/2025

31ο PALC

Ένα ποσοστό άνω του 50% συμφωνεί αρκετά έως πάρα πολύ με την φράση

« Οι Πανεπιστημιακές Βιβλιοθήκες με την παρούσα μορφή τους έκλεισαν τον κύκλο τους και πρέπει να αλλάξουν ριζικά»

(το 45,7% συμφωνεί λιγότερο).

Αγωνιούν όμως για τις δυνατότητες που έχουν να αλλάξουν τις Βιβλιοθήκες τους.

Σε πολύ μεγάλο ποσοστό εκτιμούν ότι υπό τις παρούσες συνθήκες χρηματοδότησης και στελέχωσης οι Βιβλιοθήκες τους δεν θα μπορέσουν να αλλάξουν σημαντικά για να ανταποκριθούν στις ανάγκες των διδασκόντων και των ερευνητών του 2035

Προβληματίζονται για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν στην

- **ανανέωση των συλλογών** και τον **εμπλουτισμό** των εξοπλισμών των Βιβλιοθηκών τους
- και τις ελλείψεις σε προσωπικό με νέες ειδικότητες και γνώσεις που χρειάζονται.

Στην πλειονότητα τους είναι **απαισιόδοξοι** για το αν θα το καταφέρουν.

Όμως παρά ταύτα προσπαθούν!

Έχουν έγκαιρα αντιληφθεί τις συνεχείς τεχνολογικές αλλαγές που γίνονται και που επηρεάζουν τη λειτουργία των Βιβλιοθηκών τους.

Για το λόγο αυτό πασχίζουν συνεχώς για την απόκτηση νέων γνώσεων και για την εφαρμογή τους στην καθημερινή λειτουργία των Βιβλιοθηκών τους.

Με δικές τους πρωτοβουλίες οργανώνουν Σεμινάρια και Συνέδρια και επισκέπτονται και αποκτούν τεχνογνωσία από άλλες Ευρωπαϊκές Βιβλιοθήκες.

Το παρόν συνέδριο που ξεκινά σήμερα εντάσσεται σε αυτήν τους την επιδίωξη.

Η απάντηση **Επομένως** στο αρχικό ερώτημα είναι:

Συμπόρευση ή Διαζύγιο;

Το ραντεβού των Βιβλιοθηκών με τους Διδάσκοντες και τους Ερευνητές του έτους 2035 θα γίνει και η συμπόρευσή τους θα συνεχιστεί υπό νέες συνθήκες.

Όμως το πόσο επιτυχημένο θα είναι θα εξαρτηθεί από τον βαθμό που η Πολιτεία και τα Πανεπιστήμια θα στηρίξουν την συμβίωσή τους σε ένα πλήρως ανακαινισμένο σπίτι!

22/10/2025

31ο PALC

9

Οι Διδάσκοντες και οι Ερευνητές διατύπωσαν την άποψή τους για την Βιβλιοθήκη που θα χρειάζονται.

Οι Διευθυντές και οι Εργαζόμενοι στις Βιβλιοθήκες συμφωνούν και πασχίζουν για να την δημιουργήσουν.

Το ραντεβού του 2035 των Διδασκόντων και των Ερευνητών με τις Βιβλιοθήκες τους θα γίνει σε ένα τελείως διαφορετικό περιβάλλον.

Επαφίενται στην Πολιτεία και στα Πανεπιστήμια να στηρίξουν την συμβίωσή τους στο ανακαινισμένο τους σπίτι!

Εν κατακλείδι:

Με την υιοθέτηση της καινοτομίας, σε συνεργασία με τους διδάσκοντες και τους ερευνητές και με την στήριξη της Πολιτείας οι Πανεπιστημιακές Βιβλιοθήκες μας μπορούν να παραμείνουν στην καρδιά της διδασκαλίας, της μάθησης και της έρευνας και το 2035 και μετά από αυτό!

Σας Ευχαριστώ Πολύ!

+++++